

PREPORUKA O STATUSU UČITELJA

*usvojena na Posebnoj sjednici Međuvladine konferencije o statusu učitelja,
pod pokroviteljstvom UNESCO-a
Pariz, 5. listopada 1966. godine*

Posebna međuvladina konferencija o statusu učitelja,

podsjecajući da je pravo na odgoj i obrazovanje temeljno ljudsko pravo,

svjesna odgovornosti država za osiguranje odgovarajućeg odgoja i obrazovanja za sve u skladu s člankom 26. Opće deklaracije o ljudskim pravima, načelima 5., 7. i 10. Deklaracije o pravima djeteta te Deklaracijom Ujedinjenih naroda o promicanju među mladima ideala mira, uzajamnog poštivanja i razumijevanja među ljudima,

svjesna potrebe za proširenjem i omasovljenjem općeg, tehničkog i strukovnog obrazovanja u cilju punog iskorištavanja talenata i intelektualnih sposobnosti svih, kao bitnog pridonosa neprekidnom moralnom i kulturnom napretku te gospodarskom i društvenom razvoju,

priznajući bitnu ulogu učitelja u unaprjeđenju odgoja i obrazovanja te u razvoju čovjeka i suvremenog društva,

zainteresirana da se učiteljima osigura status u skladu s tom ulogom,

uzimajući u obzir razlike u zakonima, propisima i običajima kojima se određuju obrasci i organizacija odgoja i obrazovanja u različitim zemljama,

uzimajući također u obzir razlike u statusu koji prosvjetna struka ima u različitim zemljama, osobito glede primjenjivosti propisa o javnim službama na nju,

uvjerena da se usprkos tim razlikama u svim zemljama postavljaju ista pitanja glede statusa učitelja i da ta pitanja traže primjenu niza zajedničkih standarda i mjera, određivanje kojih je svrha ove Preporuke,

primajući na znanje postojeće međunarodne konvencije primjenjive na učitelje, osobito instrumente koji se odnose na temeljna ljudska prava, kao što su Konvencija o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje, iz 1948.; Konvencija o pravu na organiziranje i sindikalno pregovaranje, iz 1949.; Konvencija o jednakoj naknadi, iz 1951. te Konvencija o diskriminaciji (u zapošljavanju i radu), iz 1958., koje su usvojene na Općoj konferenciji Međunarodne organizacije rada, kao i Konvencija protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju, iz 1960., koja je usvojena na Općoj konferenciji Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu,

primajući na znanje također i preporuke o različitim aspektima pripreme i statusa učitelja u osnovnim i srednjim školama, usvojene na Međunarodnoj konferenciji o javnom obrazovanju koju su zajedno sazvali Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu i Međunarodni ured za obrazovanje, kao i Preporuku o tehničkom i strukovnom obrazovanju koja je 1962. usvojena na Općoj konferenciji Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu,

želeći postojeće standarde dopuniti odredbama koje se odnose na pitanja od posebnog interesa za učitelje i ublažiti problem nedostatka učitelja,

usvaja ovu *Preporuku*:

I. DEFINICIJE

1. U svrhu ove Preporuke:

- a) izraz “učitelj” podrazumijeva sve osobe u školama koje su odgovorne za odgoj i obrazovanje učenika;
- a) izraz “status” kako se rabi za učitelje, znači i položaj ili priznanje koje im se daje, a što se očituje u razini uvažavanja važnosti njihove uloge i njihove sposobnosti da se nose s tom ulogom, kao i u radnim uvjetima, naknadi i drugim materijalnim dobitcima koji im se dodjeljuju kao grupi glede drugih struka.

II. OPSEG

2. Ova Preporuka se odnosi na sve učitelje u javnim i privatnim školama, završno sa srednjoškolskom razinom odgoja i obrazovanja, bilo da je riječ o jaslicama, dječjim vrtićima, osnovnim ili srednjim školama, uključujući i one koje pružaju tehničko, strukovno ili umjetničko obrazovanje.

III. VODEĆA NAČELA

3. Odgoj i obrazovanje od najranije školske dobi treba usmjeriti na cjelovit razvoj ljudske osobe i duhovni, moralni, društveni, kulturni i gospodarski napredak zajednice, kao i na usađivanje dubokog poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. U sklopu tih vrednota, najveću važnost treba dati pridonosu odgoja i obrazovanja vrednotama mira, razumijevanja, snošljivosti i prijateljstva među narodima i različitim rasnim i vjerskim grupama.

4. Treba priznati da napredak u odgoju i obrazovanju u velikoj mjeri ovisi o stručnoj spremi i sposobnostima učiteljstva općenito i o ljudskim, pedagoškim i tehničkim osobinama svakog pojedinog učitelja.

5. Status učiteljâ bi trebalo uskladiti s potrebama odgoja i obrazovanja koje proizlaze iz njegovih ciljeva i zadataka. Treba priznati da primjeren status učitelja i odgovarajući javni ugled prosvjetne struke imaju najveću važnost za puno ostvarenje tih ciljeva i zadataka.

6. Poučavanje treba smatrati strukom. To je javna usluga koja od učitelja traži stručno znanje i specijalizirane vještine koje se stječu i održavaju strogim i stalnim učenjem. Ono također zahtijeva od njih osjećaj osobne i zajedničke odgovornosti za odgoj, obrazovanje i dobrobit učenika koji su im povjereni.

7. Svi aspekti pripreme i zapošljavanja učitelja trebaju biti slobodni od svakog oblika diskriminacije temeljene na rasi, boji kože, spolu, vjeri, političkom uvjerenju, nacionalnom i socijalnom podrijetlu ili ekonomskom statusu.

8. Radni uvjeti učitelja trebaju biti takvi da na najbolji način promiču uspješno učenje i da im omogućue koncentraciju na njihove stručne zadaće.

9. Učiteljske organizacije trebaju biti priznate kao snaga koja može znatno pridonijeti unaprjeđenju odgoja i obrazovanja i, u skladu s tim, trebaju sudjelovati u određivanju odgojnoobrazovne politike.

IV. ODGOJNOOBRAZOVNI CILJEVI I POLITIKE

10. Treba poduzeti odgovarajuće mjere u svakoj zemlji kako bi se odredile sveobuhvatne odgojnoobrazovne politike sukladne Vodećim načelima, uz korištenje svih raspoloživih ljudskih i drugih resursa. Nadležne vlasti trebaju voditi računa o posljedicama koje po učitelje imaju sljedeća načela i ciljevi:

a) temeljno je pravo svakog djeteta da mu se pruže sve mogućnosti odgoja i obrazovanja; osobitu pozornost treba posvetiti djeci s posebnim potrebama u odgoju i obrazovanju;

b) sve olakšice trebaju biti jednako dostupne kako bi svatko mogao uživati svoje pravo na odgoj i obrazovanje bez diskriminacije glede spola, rase, boje kože, vjere, političkog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla ili ekonomskog statusa;

c) budući da je odgoj i obrazovanje usluga od temeljne važnosti za opće javne potrebe, treba odrediti da je država dužna jamčiti odgovarajuću mrežu škola, besplatno obrazovanje u tim školama i materijalnu potporu učenicima s potrebama; ostvarenje tog zadatka ne bi smjelo ugroziti slobodu roditelja i, gdje postoji takav slučaj, zakonskih skrbnika, da mimo škola koje su osnovale državne vlasti, za svoju djecu odaberu druge škole, ili pak slobodu pojedinaca ili pravnih osoba da osnuju ili upravljaju odgojnoobrazovnim ustanovama koje udovoljavaju minimalnim odgojnoobrazovnim standardima kako ih odredi ili prihvati država;

d) budući da je odgoj i obrazovanje bitan čimbenik gospodarskog rasta, odgojnoobrazovni planovi trebaju biti sastavni dio sveukupnog gospodarskog i društvenog plana kojemu je svrha poboljšanje životnih uvjeta;

e) budući da je odgoj i obrazovanje trajni proces, treba usklađivati različite dijelove prosvjetne službe kako bi se poboljšala i kvaliteta odgoja i obrazovanja svih učenika i status učitelja;

f) treba uspostaviti slobodan pristup fleksibilnom sustavu dobro povezanih škola kako ništa ne bi ograničavalo mogućnosti svakog djeteta da napreduje do bilo kojeg stupnja i vrste obrazovanja;

g) glede zadataka odgoja i obrazovanja, niti jedna država se ne bi smjela zadovoljiti isključivo kvantitetom, već treba nastojati poboljšati kvalitetu odgoja i obrazovanja;

h) u odgoju i obrazovanju su prijeko potrebni i kratkoročni i dugoročni planovi i programi; djelotvorno uključivanje današnjih učenika u zajednicu više ovisi o budućim potrebama nego o sadašnjim zahtjevima;

i) svako planiranje u odgoju i obrazovanju treba na svakom stupnju uključivati odredbe o izobrazbi i usavršavanju potrebnog broja krajnje sposobnih i

osposobljenih učitelja koji pripadaju određenoj zemlji, koji poznaju život svoga naroda i koji mogu poučavati na materinskom jeziku;

j) ujednačeno sustavno i kontinuirano istraživanje i djelovanje u području učiteljske pripreme i stručnog usavršavanja, uključujući zajedničke projekte i razmjenu rezultata istraživanja na međunarodnoj razini, su bitni;

k) u cilju određivanja odgojnoobrazovne politike i njenih jasnih ciljeva, treba uspostaviti tijesnu suradnju između nadležnih tijela, učiteljskih organizacija, poslodavaca i zaposlenika, roditelja, kulturnih organizacija te odgojnoobrazovnih i istraživačkih ustanova;

l) budući da ostvarenje ciljeva i zadataka odgoja i obrazovanja u velikoj mjeri ovisi o financijskim sredstvima koja tom području stoje na raspolaganju, u svim zemljama najviše prvenstvo treba dati izdvajanju odgovarajućeg dijela nacionalnog dohotka iz nacionalnog proračuna za razvoj odgoja i obrazovanja.

V. PRIPREMA ZA STRUKU

Odabir

11. Politika ulaska u sustav izobrazbe za rad u nastavi treba polaziti od potrebe da se društvu osigura primjeren broj učitelja koji posjeduju prijeko potrebne moralne, intelektualne i fizičke osobine te stručno znanje i vještine.

12. Kako bi zadovoljile takvu potrebu, prosvjetne vlasti trebaju osigurati odgovarajuće uvjete za pripremu učitelja i dovoljno mjesta u za to primjerenim ustanovama.

13. Od svih osoba koje ulaze u tu službu treba tražiti završavanje službeno potvrđenog programa u odgovarajućoj ustanovi za pripremu učitelja.

14. Pristup izobrazbi učitelja treba temeljiti na završenom odgovarajućem srednjem obrazovanju i na potvrdi o posjedovanju osobnih kvaliteta koje tim osobama mogu pomoći da postanu vrijedni pripadnici ove struke.

15. Pod uvjetom da se poštuju opći standardi pristupa izobrazbi učitelja, moguće je odobriti upis i osobama koje ne ispunjavaju neke od formalnih akademskih zahtjeva, ali koje posjeduju vrijedno iskustvo, osobito u tehničkim i strukovnim područjima.

16. Studentima koji se pripremaju za rad u nastavi trebaju na raspolaganju biti odgovarajuće stipendije ili materijalna potpora kako bi oni mogli pratiti studijske programe i pristojno živjeti; nadležne vlasti trebaju koliko god je to moguće težiti uvođenju sustava besplatnih ustanova za izobrazbu učitelja.

17. Informacije o mogućnostima, stipendijama ili materijalnoj potpori za izobrazbu učitelja trebaju biti uvijek dostupne studentima i drugim osobama koje se žele osposobiti za rad u nastavi.

18. (1) Treba nepristrano razmotriti kvalitetu programa izobrazbe za rad u nastavi koji se ostvaruju u drugim zemljama i u kojima se uvodi pravo na punu ili skraćenu praksu.

(2) Potrebno je poduzeti mjere za međunarodno priznanje učiteljskih diploma čime se profesionalni status potvrđuje prema međunarodno priznatim standardima.

Programi izobrazbe učitelja

19. Svrha programa izobrazbe učitelja treba biti razvoj općeg obrazovanja i osobne kulture svakog studenta, razvoj njegovih sposobnosti poučavanja, odgoja i obrazovanja drugih te svijesti o načelima na kojima se temelje dobri međuljudski odnosi unutar i izvan nacionalnih granica, kao i osjećaja odgovornosti da se poučavanjem i primjerom pridonosi društvenom, kulturnom i gospodarskom napretku.

20. Program izobrazbe za rad u nastavi treba sadržavati ove temeljne elemente:

a) opći studij;

b) studij najvažnijih postavki filozofije, psihologije i sociologije primijenjenih na odgoj i obrazovanje, teoriju i povijest odgoja i obrazovanja, komparativnu pedagogiju, eksperimentalnu pedagogiju, upravljanje školom i metode poučavanja u različitim predmetima;

c) studij područja u kojemu student namjerava poučavati;

d) praktične vježbe za rad u nastavi i provođenje izvannastavnih aktivnosti pod vodstvom u punom smislu osposobljenih učitelja.

21. (1) Svi učitelji se trebaju pripremati za opće, stručne i pedagoške predmete na sveučilištima ili ustanovama na razini sveučilišta, ili pak u posebnim ustanovama za izobrazbu učitelja.

(2) Sadržaj programa za pripremu učitelja može se u razumnoj mjeri razlikovati glede zadataka koje učitelji moraju ispuniti u različitim školama, kao što su ustanove za djecu s posebnim potrebama ili tehničke i strukovne škole. U potonjem slučaju programi mogu sadržavati neka praktična iskustva koja se stječu u industriji, trgovini ili poljoprivredi.

22. Program pripreme učitelja može uključivati i neki stručni predmet koji se sluša istovremeno ili po završetku akademskog, specijalističkog obrazovanja, ili stjecanja određenih vještina.

23. Izobrazbu za rad u nastavi treba provoditi kao redoviti program; posebni programi, koji omogućuju da se redovita nastava ili jedan njen dio završe u kraćem roku, mogu se uvesti za osobe koje ulaze u službu u starijoj dobi i za one koji spadaju u posebne kategorije, pod uvjetom da su ti programi i kriteriji upisa izjednačeni s redovitim programima.

24. Potrebno je razmotriti potrebu za izobrazbom različitih profila učitelja - osnovnoškolskih, srednjoškolskih, tehničkih, specijalističkih ili strukovnih škola - u sklopu organski povezanih ili prostorno bliskih ustanova.

Ustanove za pripremu učitelja

25. Osoblje u ustanovama za pripremu učitelja treba biti osposobljeno za nastavu u svojim područjima na razini koja odgovara višem i visokom obrazovanju. Osoblje koje drži nastavu iz pedagoških predmeta treba imati iskustvo poučavanja u školi i po mogućnosti to iskustvo povremeno obnavljati preuzimanjem nastavnih dužnosti u školama.

26. Istraživanje i eksperimentiranje u odgoju i obrazovanju i u nastavi pojedinih predmeta trebaju poticati zaposlenici i studenti na način da se omoguće uvjeti i sredstava za istraživanje u ustanovama za pripremu učitelja i istraživanje. Nastavno osoblje uključeno u izobrazbu učitelja treba poznavati rezultate istraživanja u svom području i njih nastojati prenijeti svojim studentima.

27. Studentima i osoblju treba omogućiti izražavanje svojih stavova o uvjetima života, rada i disciplini u ustanovama za izobrazbu učitelja.

28. Ustanove za izobrazbu učitelja trebaju biti središte razvoja odgoja i obrazovanja, dostavljati školama informacije o rezultatima istraživanja i metodičkim inovacijama te u svom radu odražavati iskustvo škola i učitelja.

29. Ustanove za pripremu učitelja trebaju, pojedinačno ili zajedno, ali i u suradnji s drugim ustanovama višeg i visokog obrazovanja, ili pak s nadležnim prosvjetnim vlastima ili mimo njih, snositi odgovornost za izdavanje potvrda o uspješnom završetku izobrazbe.

30. Školska uprava treba, u suradnji s ustanovama za izobrazbu učitelja, poduzeti odgovarajuće mjere kako bi tek završenim učiteljima osigurala zaposlenje sukladno njihovoj stručnoj spremi, pojedinačnim željama i postojećim uvjetima.

VI. DALJNJE OBRAZOVANJE UČITELJA

31. Nadležna tijela i učitelji trebaju priznati važnost stručnog usavršavanja kojemu je svrha sustavno poboljšanje kvalitete i sadržaja odgoja i obrazovanja te tehnika poučavanja.

32. Nadležna tijela trebaju, u dogovoru s učiteljskim organizacijama, poticati uspostavu širokog sustava besplatnog stručnog usavršavanja za sve učitelje. Takav sustav bi trebao osigurati različite programe i uključiti ustanove za pripremu učitelja, znanstvene i kulturne ustanove te učiteljske organizacije. Trebalo bi osigurati i programe obnove stručnog znanja, osobito za one učitelje koji se nakon nekog vremena vraćaju u službu.

33.(1) Programi i drugi oblici usavršavanja trebaju biti tako smišljeni da učiteljima omoguće poboljšanje njihove stručne spreme, promjenu ili proširenje njihova područja rada, unaprjeđenje na poslu ili upoznavanje s metodičkim i sadržajnim inovacijama u njihovu predmetu i odgojnoobrazovnom području.

(2) Potrebno je poduzeti odgovarajuće mjere kako bi knjige i drugi materijali bili dostupni učiteljima u svrhu poboljšanja njihova općeg obrazovanja i stručne spreme.

34. Učiteljima treba dati priliku i poticaj da sudjeluju u programima i da u punoj mjeri koriste povlastice usavršavanja.

35. Školska uprava mora poduzimati sve što je u njenoj moći da se u školama mogu primjenjivati odgovarajući rezultati istraživanja, kako u nastavnim predmetima, tako i u nastavnim metodama.

36. Nadležna tijela moraju poticati i, koliko je god to moguće, dati potporu grupnim i pojedinačnim putovanjima učitelja po zemlji i inozemstvu u svrhu njihova daljnjeg obrazovanja.

37. Bilo bi dobro da se mjere koje se poduzimaju radi pripremanja i stručnog usavršavanja učitelja unaprjeđuju i dopunjuju preko međunarodne i regionalne financijske i tehničke suradnje.

VII. ZAPOSŁJAVANJE I KARIJERA

Priravniki staž

38. Politiku zapošljavanja i pravila koja određuju obveze i prava učitelja, treba jasno odrediti na odgovarajućoj razini i u suradnji s učiteljskim organizacijama.

39. Učitelji i poslodavci trebaju prihvatiti pripravnički staž kao priliku za poticanje i pružanje pomoći pripravniku, za uspostavljanje i održavanje odgovarajućih profesionalnih standarda, kao i za razvoj učiteljevih predavačkih vještina. Redovito trajanje pripravničkog staža treba biti poznato unaprijed, a njegov uspješan završetak usko povezan sa stručnim umijećima. Ukoliko učitelj tijekom pripravničkog staža ne zadovolji postavljene kriterije, treba biti informiran o uzrocima neuspjeha i imati pravo na ogledno predavanje.

Napredovanje i promicanje u struci

40. Učiteljima treba omogućiti da se ovisno o svojoj stručnoj spremi mogu kretati unutar odgojnoobrazovne službe od jednog tipa ili stupnja škole do drugoga.

41. Organizacija i struktura odgojnoobrazovne službe, uključujući onu koja važi za pojedinu školu, treba uključivati i odgovarajuće uvjete za dodatne odgovornosti učitelja i za priznanje tih odgovornosti, pod uvjetom da one ne ometaju kvalitetu ili redovitost njihova nastavnog rada.

42. Trebalo bi obratiti pozornost na prednosti koje imaju škole dovoljno velike da od njih učenici imaju koristi, a osoblje mogućnosti što proizlaze iz opsega odgovornosti koje preuzimaju različiti učitelji.

43. U odgovorne službe ili položaje, kao što su inspektor, tajnik, ravnatelj i slični s posebnim odgovornostima, treba u što većoj mjeri biratiiskusne učitelje.

44. Promicanje u struci treba biti temeljeno na objektivnoj procjeni učiteljeve osposobljenosti za novo mjesto, uz strogo pridržavanje kriterija postavljenih u dogovoru s učiteljskim organizacijama.

Sigurnost zaposlenja

45. Stabilnost zaposlenja i sigurnost službe od bitnog su interesa za odgoj i obrazovanje i za učitelje te bi trebali biti zajamčeni čak i u slučaju organizacijskih promjena školskog sustava ili nekog njegova dijela.

46. Učitelji trebaju na odgovarajući način biti zaštićeni od proizvoljnih postupaka koji utječu na njihov profesionalni status ili karijeru.

Disciplinski postupci u svezi s povredom ponašanja u struci

47. Disciplinske mjere koje se primjenjuju na učitelje zbog neprofesionalnog ponašanja, trebaju biti jasno određene. S postupcima i bilo kojom akcijom koja eventualno uslijedi, javnost se može upoznati samo na zahtjev učitelja, osim u slučaju zabrane rada u nastavi, odnosno kad zaštita ili dobrobiti učenika zahtijevaju drugačije.

48. Vlasti ili tijela koja su nadležna za predlaganje ili primjenu sankcija i kazni, moraju biti jasno utvrđeni.

49. Prilikom pokretanja disciplinskog postupka treba se savjetovati s organizacijama učitelja.

50. Svaki učitelj treba uživati jednaku zaštitu u svakoj fazi disciplinskog postupka, a osobito glede:

- a) prava da bude pismeno obaviješten o optužbama i razlozima optužbi;
- b) pravo na potpun pristup dokazima u sporu;
- c) pravo da se brani i da ima branitelja po svom izboru te odgovarajuće vrijeme za pripremu obrane;
- d) pravo da bude pismeno obaviješten o odlukama i razlozima donošenja takvih odluka;
- e) pravo na žalbu jasno utvrđenim nadležnim vlastima ili tijelima.

51. Nadležna tijela trebaju priznati da se djelotvornost disciplinskih mjera i same discipline znatno povećava ako se učiteljima sudi uz prisustvo njihovih kolega.

52. Odredbe prema člancima 47.-51. ni na koji način ne utječu na postupak koji se primjenjuje prema domaćim zakonima ili propisima za djela koja su kažnjiva po kaznenom zakonu.

Liječnički pregledi

53. Učitelji se trebaju povremeno podvrgavati liječničkim pregledima koji moraju biti besplatni.

Učiteljice s obiteljskim obvezama

54. Brak ne bi smio biti prepreka učiteljicama u zapošljavanju ili zadržavanju radnog mjesta niti utjecati na njihovu naknadu za rad ili druge uvjete na poslu.
55. Treba zabraniti poslodavcima raskidanje ugovora o radu zbog trudnoće ili porodijskog dopusta.
56. Treba razmotriti, gdje je potrebno, mogućnost otvaranja jaslica ili vrtića koji bi skrbrili o djeci učitelja s obiteljskim obvezama.
57. Treba poduzeti mjere kako bi se učiteljicama s obiteljskim obvezama omogućilo radno mjesto u blizini njihova doma, a bračnim parovima učitelja da rade u blizini ili istoj školi.
58. U određenim okolnostima treba ohrabrivati učiteljice s obiteljskim obvezama koje su svoj posao napustile prije mirovine, da se vrate nastavnom radu.

Skraćeno radno vrijeme

59. Vlasti i škole trebaju, tamo gdje je potrebno, priznati vrijednost skraćenog radnog vremena za stručno osposobljene učitelje koji zbog određenih razloga ne mogu raditi s punom satnicom.
60. Učitelji koji su redovito zaposleni sa skraćenim radnim vremenom, trebali bi:
- a) primati proporcionalno jednaku naknadu i imati jednake radne uvjete kao i učitelji s punim radnim vremenom;
 - b) imati jednaka prava na plaćene praznike, bolovanje i porodijski dopust kao učitelji s punim radnim vremenom i
 - c) imati pravo na odgovarajuću i prihvatljivu socijalnu zaštitu, uključujući mirovinsko osiguranje prema uvjetima koje primjenjuje poslodavac.

VIII. PRAVA I ODGOVORNOSTI UČITELJA

Profesionalna sloboda

61. Učiteljska struka treba uživati akademsku slobodu u ispunjavanju svojih profesionalnih dužnosti. Budući da su učitelji stručno osposobljeni za donošenje sudova o primjerenosti nastavnih sredstava i metoda koje najviše odgovaraju njihovim učenicima, mora im se osigurati bitno mjesto u odabiru i prilagodbi nastavnih materijala te u odabiru udžbenika i metoda u sklopu odobrenih programa i uz potporu prosvjetnih vlasti.
62. Učitelji i njihove organizacije trebaju sudjelovati u izradi novih programa, udžbenika i nastavnih sredstava.

63. Svaki sustav inspekcije ili nadzora treba biti tako uređen da potiče i pomaže učiteljima u ispunjavanju njihovih profesionalnih zadataka i ne umanjuje njihovu slobodu, inicijativu i odgovornost.
64. (1) Kad god se traži bilo koja ocjena učiteljeva rada, takva ocjena mora biti objektivna i s njom učitelj treba biti upoznat.
- (2) Učitelji trebaju imati pravo na ulaganje žalbe zbog ocjenjivanja kojega smatraju nepravednim.
65. Učitelji trebaju biti slobodni u korištenju tehnika vrednovanja koje smatraju korisnim za prosuđivanje učenikova napretka, ali i osigurati nepristranost ocjene rezultata pojedinih učenika.
66. Vlasti trebaju dužnu pozornost posvetiti preporukama učitelja o podobnosti pojedinih učenika za određene programe i za nastavak različitih vrsta obrazovanja.
67. Treba učiniti svaki mogući napor za promicanje bliske suradnje između učitelja i roditelja u interesu učenika, no učitelje treba zaštititi od pristranog i neopravdanog upletanja roditelja u stvari koje čine bitan dio učiteljeve profesionalne odgovornosti.
68. (1) Roditeljima koji imaju prigovor na rad škole ili učitelja, treba omogućiti da problem najprije rasprave s ravnateljem i učiteljem na koga se prigovor odnosi. Svaki prigovor koji se naknadno upućuje višim vlastima, treba biti u pisanom obliku, a kopija dostavljena učitelju.
- (2) Istragu slijedom prigovora treba voditi na način da se učitelju osiguraju pravedni uvjeti za njegovu obranu i da postupak ne izađe u javnost.
69. I dok učitelji trebaju postupati tako da s najvećom pozornošću čuvaju učenike od nezgoda, njihovi ih poslodavci trebaju zaštititi od štete koja po njih može nastati u slučaju povrede učenika u školi ili tijekom školskih aktivnosti izvan prostora škole.

Odgovornosti učitelja

70. Priznajući da status njihove struke u velikoj mjeri ovisi o njima samima, svi učitelji trebaju težiti dostizanju najviših mogućih standarda u svom radu.
71. Profesionalne standarde koji važe za učitelje treba utvrditi i održavati uz sudjelovanje učiteljskih organizacija.
72. Učitelji i učiteljske organizacije trebaju nastojati u punoj mjeri surađivati s vlastima u interesu učenika, obrazovanja i društva općenito.
73. Učiteljske organizacije trebaju izraditi etičke kodekse ili kodekse ponašanja budući da oni znatno pridonose ugledu struke i ispunjavanju dužnosti u skladu s dogovorenim načelima.
74. Učitelji trebaju biti pripremljeni kako bi preuzeli dio izvannastavnih aktivnosti u korist učenika i odraslih.

Odnos između učitelja i odgojnoobrazovnog sustava u cjelini

75. Kako bi učitelji ispunjavali svoje odgovornosti, vlasti trebaju uspostaviti i redovito se služiti priznatim načinima dogovaranja s učiteljskim organizacijama po pitanjima kao što su odgojnoobrazovna politika, organizacija škola i inovacije u odgojnoobrazovnom sustavu.

76. Vlasti i učitelji moraju priznati važnost sudjelovanja učitelja u određivanju i izradi mjera za poboljšanje kvalitete odgojnoobrazovnih usluga, u istraživanjima odgoja i obrazovanja te u razvoju i širenju novih nastavnih metoda, preko svojih organizacija ili na neki drugi način.

77. Vlasti trebaju potpomagati osnivanje i rad stručnih aktiva u školi i izvan nje, u cilju promicanja suradnje među učiteljima istog predmeta te posvetiti dužnu pozornost mišljenjima i prijedlozima tih aktiva.

78. Upravno i drugo osoblje odgovorno za pojedine dijelove odgojnoobrazovnog sustava, treba nastojati uspostaviti dobre odnose s učiteljima, i obratno.

Prava učitelja

79. Treba podržavati sudjelovanje učitelja u društvenom i javnom životu u interesu njihova osobnog napretka, razvoja odgojnoobrazovnog sustava i društva u cjelini.

80. Učitelji trebaju imati slobodu u ostvarenju svih građanskih prava koja građani općenito uživaju i imati pravo na pristup javnim službama.

81. Ako zbog preuzimanja javne službe učitelj mora ostaviti svoje nastavne obveze, treba ga ostaviti u struci zbog starosnih ili mirovinskih prava i omogućiti mu da se vrati na svoje ranije ili neko drugo odgovarajuće radno mjesto nakon isteka mandata u javnoj službi.

82. I plaće i radni uvjeti učitelja trebaju se određivati pregovorima između učiteljske organizacije i poslodavaca.

83. Treba ustanoviti statutarni ili dobrovoljni mehanizam kojim se osigurava pravo učitelja da sa svojim poslodavcima, bilo privatnim, bilo javnim, pregovaraju preko svojih organizacija.

84. Treba uspostaviti odgovarajući zajednički mehanizam za rješavanje sporova između učitelja i poslodavaca oko pitanja i uvjeta zapošljavanja. Ukoliko se sredstva i postupci ustanovljeni u tu svrhu iscrpe, ili ako dođe do prekida pregovora između stranaka, učiteljske organizacije trebaju imati pravo poduzeti druge mjere koje redovito stoje na raspolaganju drugim organizacijama u obrani njihovih zakonski utvrđenih interesa.

IX. UVJETI USPJEŠNOG POUČAVANJA I UČENJA

85. Budući da je učitelj dragocjen stručnjak, njegov se rad treba organizirati i potpomagati tako da se izbjegne gubitak njegova vremena i energije.

Veličina razrednog odjela

86. Veličina razrednog odjela treba biti takva da učitelj može posvetiti pozornost svakom pojedinom učeniku. S vremena na vrijeme treba osigurati uvjete za rad s manjim grupama ili jednim učenikom, radi dopunskog učenja, ili koristiti audiovizualna sredstva u radu s većim grupama.

Pomoćno osoblje

87. Kako bi se učiteljima omogućilo da se koncentriraju na svoje profesionalne zadatke, školama se treba odobriti zapošljavanje pomoćnog osoblja za ispunjavanje nenastavnih dužnosti.

Nastavna sredstva i pomagala

88. (1) Vlasti trebaju učiteljima i učenicima osigurati suvremena nastavna sredstva i pomagala. Ona ne mogu biti zamjena za učitelja nego se koriste za poboljšanje kvalitete nastave i za širenje inovacija u odgoju i obrazovanju na što veći broj učenika.

(2) Vlasti trebaju promicati istraživanja o uporabi takvih sredstava i pomagala te poticati učitelje da u njima aktivno sudjeluju.

Radno vrijeme

89. Dnevno i tjedno radno vrijeme učitelja treba utvrditi u dogovoru s učiteljskim organizacijama.

90. Prilikom utvrđivanju broja nastavnih sati treba uzeti u obzir sve čimbenike opterećenosti učitelja, kao što su:

- a) broj učenika s kojima učitelj radi dnevno i tjedno;
- b) vrijeme potrebno za planiranje, pripremu nastavnih jedinica i ocjenjivanje;
- c) broj nastavnih jedinica predviđenih za dnevnu obradu;
- d) vrijeme koje je učitelju potrebno za sudjelovanje u istraživanju, dopunskoj i dodatnoj nastavi, izvannastavnim aktivnostima, praćenju i savjetovanju učenika;

- e) vrijeme potrebno za izvješćivanje ili savjetovanje roditelja o napretku učenika.
91. Učiteljima treba osigurati vrijeme potrebno za sudjelovanje u programima stručnog usavršavanja.
92. Sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima ne bi smjelo previše opterećivati učitelje niti ih ometati u ispunjavanju njihovih glavnih nastavnih obveza.
93. Učiteljima koji osim nastave u učionici imaju posebne obveze u školi treba u odgovarajućem omjeru smanjiti broj nastavnih sati.

Plaćeni godišnji odmori

94. Svi učitelji trebaju uživati pravo na odgovarajući godišnji odmor koji je plaćen u punom iznosu.

Studijski dopust

95. (1) Učiteljima se treba jamčiti plaćeni ili dijelom plaćeni studijski dopust u određenim vremenskim razmacima.
- (2) Vrijeme provedeno na studijskom dopustu treba uračunati u starosni i mirovinski staž.
- (3) Učiteljima koji rade u udaljenim nenaseljenim područjima koje kao takve priznaju javne vlasti, treba omogućiti češće studijske dopuste.

Poseban dopust

96. Dopust koji se jamči u okviru bilateralne ili multilateralne kulturne razmjene treba smatrati dijelom radne obveze.
97. Učiteljima koji su uključeni u projekte tehničke potpore treba jamčiti dopust, a njihovo starosno pravo, pravo na unaprjeđenje i mirovinsko pravo u zemlji treba biti zajamčeno. Nadalje, potrebno je utvrditi posebne uvjete kako bi se pokrili njihovi izvanredni troškovi.
98. Stranim gostima učiteljima njihove matične zemlje također trebaju jamčiti dopust i njihova mirovinska i starosna prava.
99. (1) Učiteljima povremeno treba jamčiti plaćeni dopust kako bi mogli sudjelovati u radu svojih organizacija.
- (2) Učitelji trebaju imati pravo na preuzimanje službe u svojim organizacijama; u takvim slučajevima oni imaju ista prava kao i učitelji koji se nalaze u javnoj službi.
100. Učiteljima treba jamčiti plaćeni dopust zbog odgovarajućih osobnih razloga prema uvjetima koji su određeni prilikom zapošljavanja.

Bolovanje i porodiljski dopust

101. (1) Učiteljima se treba jamčiti pravo na plaćeno bolovanje.

(2) Prilikom utvrđivanja razdoblja za koje će biti plaćena puna ili djelomična naknada, potrebno je voditi računa o slučajevima kad učitelji trebaju na duže vrijeme biti odvojeni od učenika.

102. Treba primijeniti standarde koje je postavila Međunarodna organizacija rada u području zaštite materinstva, osobito Konvenciju o zaštiti materinstva iz 1919. i Konvenciju o zaštiti materinstva (izmijenjena) iz 1952., kao i standarde navedene u članku 126. ove Preporuke.

103. Učiteljice s djecom treba poticati da ostanu u službi donošenjem takvih mjera koje im omogućuju da na osobni zahtjev uzmu neplaćeni dopust do jedne godine nakon rođenja djeteta bez gubitka zaposlenja, uz puno jamčenje svih prava koja proizlaze iz zaposlenja.

Razmjena učitelja

104. Vlasti trebaju priznati važnost stručne i kulturne razmjene među zemljama i putovanja učitelja u inozemstvo za odgojnoobrazovni sustav i za same učitelje; one trebaju nastojati proširivati takve mogućnosti i uvažavati iskustvo koje pojedini učitelji stječu u inozemstvu.

105. Odabir za takve razmjene treba izvršiti bez ikakve diskriminacije, a odabrane osobe ne bi trebalo smatrati zastupnicima nekog političkog stava.

106. Učiteljima koji putuju radi studija i rada u inozemstvu treba osigurati odgovarajuće olakšice i na odgovarajući način zaštititi njihovo radno mjesto i status.

107. Učitelje treba poticati da razmjenjuju nastavna iskustva stečena u inozemstvu s drugim pripadnicima struke.

Školske zgrade

108. Školske zgrade trebaju biti sigurne, privlačne izgledom i svrhovito izvedene; one trebaju omogućiti djelotvornu nastavu, izvannastavne aktivnosti i, osobito u seoskim područjima, biti središta lokalne zajednice; one trebaju biti sagrađene u skladu s utvrđenim higijenskim standardima imajući u vidu trajnost, prilagodljivost te lakoću i ekonomičnost održavanja.

109. Prosvjetne vlasti trebaju osigurati primjereno održavanje škola tako da se ni u kojem slučaju ne dovede u pitanje zdravlje i sigurnost učenika i učitelja.

110. Prilikom planiranja novih škola potrebno je uzeti u obzir mišljenje predstavnika učitelja. U slučaju izgradnje novih ili dodatnih prostora u postojećoj školi, treba se savjetovati s osobljem škole.

Posebne odredbe za učitelje u seoskim ili udaljenim područjima

111. (1) Učiteljima i njihovim obiteljima u područjima koja su udaljena od velikih središta i kojima javne vlasti priznaju takav status, treba osigurati pristojno stanovanje, po mogućnosti besplatno ili po povlaštenoj cijeni.

(2) U zemljama gdje se od učitelja očekuje da pored svojih redovitih nastavnih obveza promiče i potiče aktivnosti lokalne zajednice, razvojni planovi i programi trebaju uključivati odredbe o odgovarajućem smještaju takvih učitelja.

112. (1) U slučaju zapošljavanja ili premještaja učitelja u škole u udaljenim područjima, njima i njihovim obiteljima treba platiti troškove selidbe i putne troškove.

(2) U takvim područjima učiteljima treba po potrebi pokriti troškove putovanja kad je ono poduzeto radi održanja profesionalnog standarda.

(3) Učiteljima koji su premješteni u udaljena područja treba kao olakšicu jednom godišnje kad odlaze na odmor nadoknaditi putne troškove od mjesta u kojemu rade do mjesta stalnog prebivališta.

113. Svaki put kad rade u otežanim uvjetima, učitelji trebaju primiti dodatak na plaću za otežane uvjete rada uključen u dobit koja ulazi u osnovicu za mirovinu.

X. PLAĆE UČITELJA

114. Među mnogim čimbenicima koji utječu na status učitelja, osobitu pozornost treba posvetiti plaćama, jer u današnjem svijetu drugi čimbenici, poput položaja ili ugleda koji im se priznaje i stupnja poštivanja važnosti njihove funkcije, kao i u drugim sličnim službama, umnogome ovise o njihovu ekonomskom statusu.

115. Plaće učitelja trebaju:

a) odražavati važnost koju društvo pridaje nastavi, a time i učitelju, kao i sve odgovornosti koje preuzimaju ulaskom u službu;

b) odgovarati plaćama u drugim zanimanjima za koja se traži slična ili ista sprema;

c) omogućiti pristojan život učitelja i njihovih obitelji, ulaganje u daljnje obrazovanje ili praćenje kulturnih događanja, čime unaprjeđuju svoju stručnu spremu;

d) odražavati činjenicu da neka radna mjesta zahtijevaju višu stručnu spremu i iskustvo te da nose i veću odgovornost.

116. Učitelji trebaju biti plaćeni prema platnim razredima određenim u suglasnosti s učiteljskim organizacijama. Ni pod kojim uvjetima stručno osposobljeni učitelji koji se nalaze na pripravničkom stažu ili su zaposleni s pola radnog vremena, ne smiju biti plaćeni prema nižim stopama od onih koje su utvrđene za učitelje u stalnom radnom odnosu.

117. Struktura plaća treba biti tako određena da ne povlači za sobom nepravdu ili nepravilnosti koje bi dovele do sukoba između različitih grupa učitelja.

118. Tamo gdje je utvrđen maksimalan broj sati rada u učionici, učitelj čija redovna satnica prelazi uobičajeni maksimum, treba dobivati dodatnu naknadu prema utvrđenom rasponu.

119. Razlike u plaćama se trebaju temeljiti na objektivnim mjerilima, kao što su stupanj stručne spreme, godine iskustva ili stupanj odgovornosti, pri čemu razlika između najniže i najviše plaće mora biti razumno odmjerena.

120. Pri utvrđivanju osnovnog platnog razreda za učitelje stručnih ili tehničkih predmeta koji nemaju akademsko zvanje, naknada treba uzeti u obzir vrijednost njihove praktične izobrazbe i iskustva.

121. Plaće učitelja treba utvrđivati po godišnjoj osnovi.

122. (1) Treba osigurati napredovanje u istom platnom razredu, po mogućnosti jamčenjem redovitog godišnjeg povećanja plaća.

(2) Prijelaz od najnižeg do najvišeg platnog razreda ne bi se trebao protezati na razdoblje duže od 10 do 15 godina.

(3) Učiteljima treba jamčiti povećanje plaće tijekom pripravničkog staža ili privremenog zaposlenja.

123. (1) Platni razredi za učitelje trebaju se povremeno mijenjati kako bi se uzeli u obzir čimbenici kao što su rast životnih troškova, rast proizvodnje koji vodi povećanju životnog standarda u zemlji ili opći rast nadnica ili visine plaća.

(2) Tamo gdje je prihvaćen sustav automatskog prilagođivanja plaća indeksu životnih troškova, u odabiru indeksa trebaju sudjelovati učiteljske organizacije, a svaku zajamčenu naknadu za životne troškove treba smatrati sastavnim dijelom zarade koja se uzima u obzir kao osnovica za mirovinu.

124. Nikakav sustav rangiranja zasluga u svrhu određivanja plaća ne treba uvoditi bez dogovora i pristanka učiteljskih organizacija.

XI. SOCIJALNA SIGURNOST

Opće odredbe

125. Svi učitelji, neovisno o vrsti škole u kojoj rade, trebaju uživati jednaku ili sličnu socijalnu zaštitu. Zaštita treba obuhvatiti i pripravničko razdoblje i razdoblje usavršavanja redovito zaposlenih učitelja.

126. (1) Učitelji trebaju biti zaštićeni mjerama socijalne sigurnosti u skladu sa svim odredbama Konvencije Međunarodne organizacije rada o socijalnoj sigurnosti (Minimalni standardi) iz 1952., kao što su zdravstvena zaštita, naknada za bolest, naknada za nezaposlenost, starosna naknada, naknada za povredu na radu, naknada za obitelj, naknada za materinstvo, naknada za invaliditet i naknada u slučaju smrti.

(2) Standardi socijalne sigurnosti namijenjeni učiteljima trebaju biti povoljni barem u onoj mjeri u kojoj je to predviđeno odgovarajućim dokumentima Međunarodne organizacije rada, osobito Konvencijom o socijalnoj sigurnosti (Minimalni standardi) iz 1952. godine.

(3) Naknade socijalne sigurnosti trebaju učiteljima biti zajamčene kao njihovo pravo.

127. Socijalna zaštita učitelja treba odražavati posebne uvjete njihove službe, kao što je navedeno u člancima 128.-140.

Zdravstvena zaštita

128. U područjima s nedovoljno razvijenom liječničkom uslugom, učiteljima treba nadoknaditi putne troškove kako bi dobili odgovarajuću zdravstvenu zaštitu.

Naknada za bolovanje

129. (1) Naknada za bolovanje treba biti zajamčena tijekom bilo kojeg razdoblja radne nesposobnosti koja podrazumijeva ukidanje redovitih prihoda.

(2) Ona se treba isplaćivati od prvog dana obustave prihoda.

(3) U slučajevima kad je trajanje naknade za bolovanje ograničeno određenim rokom, treba odrediti uvjete produženja ako je prijeko potrebno da učitelj bude odvojen od učenika.

Naknada za povredu na radu

130. Učitelji trebaju biti zaštićeni od posljedica povreda pretrpljenih ne samo tijekom nastave u školi, već i za vrijeme obavljanja svojih dužnosti izvan školskih prostora.

131. Neke zarazne bolesti koje vladaju među djecom, treba smatrati profesionalnim bolestima kad od njih oboli učitelj koji je bio u dodiru s učenicima.

Zaštita u starijoj dobi

132. Mirovinska prava koja je učitelj stekao radeći pod bilo kojom prosvjetnom vlašću u nekoj zemlji, trebaju se prenijeti ukoliko učitelj preuzme posao pod nekom drugom vlašću u toj zemlji.

133. Uzimajući u obzir domaće propise, učiteljima koji u slučaju nedostatka nastavnog osoblja ostanu u službi i nakon dospijeca roka za mirovinu, treba u obračun za mirovinu uključiti i naknadu za dodatne godine rada ili im preko odgovarajuće službe omogućiti da dobiju dodatnu mirovinu.

134. Naknade koje se dobivaju u starijoj dobi trebaju biti odmjerene prema zadnjim zaradama, kako bi učitelj mogao održavati odgovarajući životni standard.

Naknade za invaliditet

135. Učitelji koji su prisiljeni na prekid rada zbog tjelesne ili mentalne oštećenosti, trebaju dobiti naknadu za invaliditet. Potrebno je odrediti mjere osiguranja mirovine za slučaj kad ona nije pokrivena naknadama za produženo bolovanje ili drugim sredstvima.

136. U slučaju djelomične nesposobnosti kad učitelj može raditi dio radnog vremena, treba osigurati djelomičnu naknadu za invaliditet.

137. (1) Naknada za invaliditet treba biti odmjerena prema zadnjim zaradama kako bi učitelj mogao održavati odgovarajući životni standard.

(2) Treba odrediti mjere osiguranja liječničke skrbi i njome povezane naknade radi izlječenja ili, tamo gdje to nije moguće, poboljšanja zdravlja učitelja invalida, kao i radi rehabilitacije koja bi učitelju invalidu omogućila povratak njegovim ranijim radnim obvezama.

Naknade za slučaj smrti

138. Uvjeti za stjecanje prava na naknadu u slučaju smrti i visina naknade trebaju biti takvi da nositelju tog prava omoguće odgovarajući životni standard i da djeci preminuloga zajamče dobrobit i obrazovanje.

Sredstva za osiguranje socijalne sigurnosti učitelja

139. (1) Zaštitu socijalne sigurnosti učitelja treba po mogućnosti osigurati u sklopu općeg sustava zaštite koji se odnosi na sve zaposlene u javnom ili privatnom sektoru.

(2) Tamo gdje se općim sustavom ne pokriva jedna ili više potreba, treba uspostaviti posebne statutarne i nestatarne mjere.

(3) Tamo gdje je visina naknada u sklopu općeg sustava ispod razine utvrđene ovom Preporukom, treba je podići do preporučenih standarda korištenjem mjera dopune.

140. Treba razmotriti mogućnost povezivanja predstavnika učiteljskih organizacija s upravom posebnih i dopunskih sustava, uključujući ulaganja njihovih fondova.

XII. NEDOSTATAK UČITELJA

141. (1) Treba se rukovoditi načelom da se svaki veći problem nedovoljnog broja učitelja rješava mjerama koje se priznaju kao izvanredne i koje ni na koji način ne smanjuju ili ugrožavaju uspostavljene profesionalne standarde ili one koji se tek uspostavljaju te koje svode gubitak za učenike na najmanju moguću mjeru.

(2) Ukoliko neke priznate mjere koje su poduzete u svrhu rješavanja problema nedovoljnog broja učitelja, kao što su preveliki razredni odjeli ili nerazumno produženje sati nastave, nisu u skladu s ciljevima odgoja i obrazovanja i nanose štetu učenicima, nadležne vlasti trebaju te mjere što prije proglasiti nepotrebnim i obustaviti njihovu primjenu.

142. U zemljama u razvoju u kojima nedostatak učitelja nužno traži kratkoročne programe za brzu pripremu učitelja, treba pripremiti krajnje stručne i ekstenzivne programe kako bi se dobio dovoljan broj stručno osposobljenih učitelja.

143. (1) Studente koji prolaze kratkoročnu izobrazbu po intenzivnim programima treba birati prema istim kriterijima koji važe za studente redovitih stručnih programa ili čak višima kako bi oni kasnije mogli ispuniti zahtjeve redovitog programa.

(2) Takvim studentima treba posebnim programima i povlasticama omogućiti stjecanje kvalifikacija uz rad.

144. (1) Koliko god je to moguće, nekvalificirano osoblje treba raditi pod nadzorom i uz stručno vodstvo osposobljenih učitelja.

(2) Uvjet za ostanak u službi takvih osoba treba biti stjecanje diplome u struci.

145. Vlasti trebaju priznati da su poboljšanje socijalnog i ekonomskog statusa učitelja, uvjeta njihova života i rada, zaposlenja i izgleda za karijeru, najbolji put za svladavanje problema nedovoljnog broja stručno osposobljenih i iskusnih učitelja, kao i za privlačenje i ostanak u učiteljskoj službi dovoljnog broja osoba s punom stručnom spremom.

XIII. ZAVRŠNA ODREDBA

146. U slučaju da učitelji uživaju status koji je u nekim aspektima povoljniji od standarda utvrđenih ovom Preporukom, na te se standarde ne smije pozivati kako bi se pogoršao već zajamčeni status.

Naprijed rečeno je izvorni tekst Preporuke usvojen na Posebnoj međuvladinoj konferenciji o statusu učitelja održanoj u Parizu, zatvaranje koje je objavljeno petoga dana mjeseca listopada 1966. godine

U dobroj vjeri stavili smo naše potpise ovoga petoga dana mjeseca listopada 1966. godine.

Predsjedavajući

Glavni tajnik

Posebne Međuvladine
konferencije o statusu učitelja

Organizacije Ujedinjenih naroda
za obrazovanje, znanost i kulturu

Prevele: Vedrana Spajić-Vrkaš i Irena Stanić-Rašin